21-1-99 4

ప్రధానం

లేబర్‌కమిషన్ ముసుగులో జరగబోతున్నది ఏమిటి?

బాలగోపాల్

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత రెండవసారి జాతీయ లేబర్‌కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేయబోతున్నట్లు వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. 'నెహ్రూ ఆర్థిక విధానాలు' గా పేరుపడిన విధానాలు అమలులో ఉన్న దశలో మొదటి జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. వాటిని 'నెహ్రూ ఆర్థిక విధానాలు' అనడం సబబు కాదా అన్నది వేరే ప్రశ్న. అయితే ఆ విధానాల పైన జాతీయోద్యమ కాలంలో ముందుకువచ్చిన ప్రజాతంత్ర విలువల ప్రభావం బలంగా ఉందనేది వాస్తవం. ఇప్పుడు ఆ విధానాలకు కాలం చెల్లిపోయిందని అన్ని పాలక పార్టీలూ ఏక కంఠంతో ప్రకటిస్తున్న నేపథ్యంలో రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతున్నది. ఆ మార్పే దీని అజెండాను నిర్ణయిస్తుందా?

ఈ సందేహం కార్మిక సంఘాలలో ఉంది. కాబట్టి ఏ కార్మిక సంఘమూ ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనకు పెద్దగా ఉత్సాహంతో స్పందించలేదు. స్పందించిన కొద్ది మంది కార్మిక నాయకులు అనుమానాలు వెలిబుచ్చారు. లేబర్ కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేయబోతున్నామన్న ప్రకటనతోపాటు ఆ కమిషన్ ఏమేం చేయబోతోందో సూచిస్తూ కేంద్ర —కార్మిక మంత్రి వివరణ ఇవ్వడం పట్ల వారు అభ్యంతరం తెలిపారు.

నిజానికి జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌కు ప్రభుత్వం 'టరమ్స్ ఆఫ్ రెఫరెన్సు' రూపొందించవలసి ఉంది. ఏ యే విషయాలలో ప్రస్తుతం ఉన్న కార్మిక చట్టాలు, పారిశ్రామిక చట్టాలు సరిపోవని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నదో వాటిని సూచించి ఆ విషయాలను పరిశీలించి కొత్త చట్టాలు లేక చట్ట సవరణలకు సంబంధించిన సలహాలు ఇమ్మని ప్రభుత్వం కమిషన్‌ను కోరాలి. అంతే తప్ప ఏ రకమైన సవరణలు కమిషన్ ప్రతిపాదించబోతున్నదో ప్రభుత్వమే ప్రకటించడం భావ్యంకాదు. ప్రభుత్వం ఆలోచనలకు పూర్తిగా భిన్నమైన సూచనలు కమిషన్ నుండి రాకూడదన్న నియమమేమీలేదు. కమిషన్ సూచనలను ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా అమలు చేయాలన్న నియమం కూడా లేదు కాబట్టి దీనివల్ల నిజానికి ప్రభుత్వానికి పెద్దగా ఇబ్బంది కూడా లేదు.

అయినప్పటికీ రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్ ఏం చేయబోతోందో సూచిస్తూ ముందుగానే కార్మిక మంత్రి ప్రకటించడంలో ఒక ఆత్రుత కనిపిస్తుంది. కార్మిక సంఘాలు దానిని కనిపెట్టి విమర్శించినట్టే —పెట్టుబడిదార్ల సంస్థలు దానిని కనిపెట్టి సంతోషంగా స్పందించాయి.

దాదాపు ఒక దశాబ్దం కింద కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆర్థిక పారిశ్రామిక సరళీకరణ విధానాలు ప్రవేశపెట్టినప్పటి నుంచి దేశీయ ఉత్పత్తి అంతర్జాతీయ విపణిలో బాగా అమ్ముడు పోవడం, విదేశీ పెట్టుబడి పెద్ద మొత్తంలో దేశంలోకి రావడం రెండు పెద్ద అవసరాలుగా చూపించబడుతున్నాయి. దేశ ఆర్థిక అభివృద్ధిలో వీటి ప్రాముఖ్యం ఎంత అని ఆలోచిస్తున్న వారు రాజకీయ పార్టీలలోనూ, అధికార యంత్రాంగంలోనూ కాదు. మేధావి వర్గంలోనూ కరువయ్యారు.

ఈ 'అవసరాలకు' కార్మికుల హక్కులు ఆటంకం అయ్యాయి. ఈ విషయం మన దేశానికి చెందిన పరిశ్రమల యజమానులు, విదేశీ పెట్టుబడిదారులు కూడా పదే పదే స్పష్టం చేస్తున్నారు. ఒక వెనుకబడిన దేశం అంతర్జాతీయవిపణిలో (సరుకులు అమ్ముకోవడం కోసమయినా పెట్టుబడిని ఆకర్షించడంకోసమైనా) పోటీ పడాలంటే అనేక ఆటుపోట్లు ఎదుర్కోవలసి ఉంటుందనీ దానికి అనుగుణంగానే దేశ అంతర్గత విధానాలలో మార్పులు చేసుకోవలసి ఉంటుందని లేకపోతే ఈ ప్రయత్నంలో ఘోరంగా దెబ్బతినే ప్రమాదం ఉందనీ దేశ ఆర్థిక విధాన నిర్ణేతలు హెచ్చరిస్తున్నారు. ఎగుమతి—దిగుమతులకు సంబంధించిన సరళీకరణ, ప్రోత్సాహకాలు ఈ విధాన మార్పులలో ఒకటి కాగా కార్మికుల హక్కుల కత్తిరింపు రెండవది.

అంతర్జాతీయ విపణిలో మనతో పోటీపడే అనేక మూడవ ప్రపంచదేశాలలో కార్మికులకు చట్టంలో భద్రతగానీ, హక్కులుగానీ మన దేశంతో పోలిస్తే తక్కువగా ఉన్నాయి. ఆచరణలో ఈ చట్టాలు అన్ని సందర్భాలలోనూ కార్మికులకు ఇవ్వవలసిన రక్షణ ఇవ్వలేకున్నప్పటికీ పరిశ్రమల యాజమాన్యాలు వాటి గురించి సణుగుతూనే ఉన్నాయి. మన బోటి మూడవ ప్రపంచ దేశ ఉత్పత్తులు అంతర్జాతీయ విపణిలో తట్టుకుని నిలవాలంటే పెట్టుబడిదార్లకు ఇచ్చే ఇతర ప్రోత్సాహకాలతోబాటు పారిశ్రామిక చట్టాలూ —కార్మిక చట్టాలూ కూడా కొంత 'ఉదారం' గా ఉండాలని డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. ఇక్కడ 'ఉదారం' అంటే అర్థం యజమానులకు లే ఆఫ్‌ల విషయంలోనూ రిట్రెంచ్‌మెంట్ల విషయంలోనూ వేతన ఒప్పందాల విషయంలోనూ 'స్వేచ్ఛ' ఉండాలని —ఆ కార్మిక సంక్షేమం పేరిట ప్రభుత్వమూ, న్యాయస్థానాలూ జోక్యం చేసుకోకూడదని.

మరొకవైపు విదేశీ పెట్టుబడిదారీ కంపెనీలు కూడా భారత దేశంలో పెట్టుబడులు పెట్టే విషయంలో మన పాలకులు ఆశిస్తున్నంత ఉత్సాహం కనిపించడంలేదు. ఈ సంగతి మన్మోహన్ సింగ్ తొలి బడ్జెట్ నుండి ప్రతి సంవత్సరం బడ్జెట్ ఉపన్యాసంలో కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి చెబుతూనే ఉన్నారు. రేపు యశ్వంత్ సిన్హా కూడా చెప్పబోతారు. ఉత్పత్తి రంగంలో పెట్టుబడులు పెట్టడం కంటే షేర్ల మార్కెట్‌లోనూ ఫైనాన్స్ మార్కెట్లోనూ విదేశీ కంపెనీలు ఎక్కువ ఆసక్తి చూపిస్తున్నాయి. దీనికి మన ఆర్థిక విధాన వ్యాఖ్యాతలు చూపిస్తున్న అనేక కారణాలలో ఒకటి, భారత దేశంలో కార్మిక

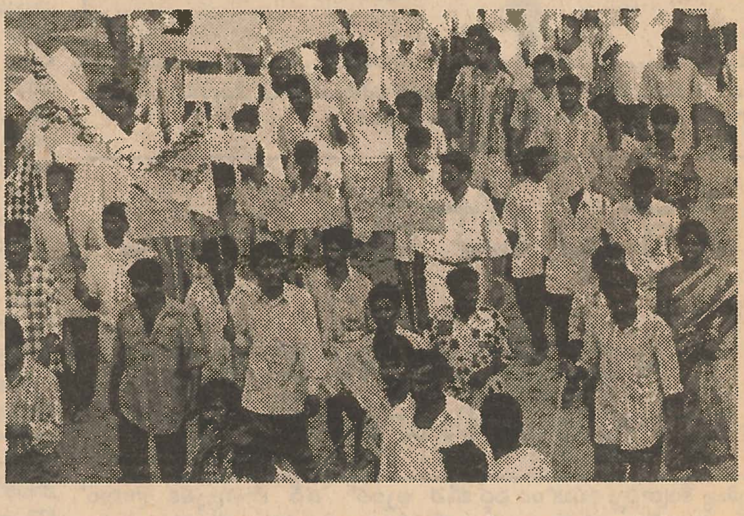

చట్టాలూ, పారిశ్రామిక చట్టాలూ మరీ 'కఠినంగా' ఉన్నాయనేది. విదేశీ కంపెనీల భాషలోనే చెప్పాలంటే వారికి 'హైర్ అండ్ ఫైర్' స్వేచ్ఛ కావాలి. అంటే కార్మికులను పనిలోకి తీసుకోవడంలోనూ ఏ రోజయినా పని లేకపోతే పక్కన పెట్టడంలోనూ పని నుంచి తీసేయడంలోనూ కంపెనీని మూసేయడంలోనూ కార్మికుల వేతనాలు నిర్ణయించడంలోనూ యాజమాన్యానికి స్వేచ్ఛ కావాలి. చట్టము —దానిని అమలు చేసే అధికార యంత్రాంగమూ, కోర్టులు —జోక్యం చేసుకోకూడదు. ఈ కోరికను వివరించడానికి ఒక వాక్యం చాలును కానీ అది తీరాలంటే ప్రస్తుతం ఉన్న కార్మికచట్టాలను, ముఖ్యంగా పారిశ్రామిక వివాదాలచట్టాన్ని, మౌలికంగా మార్చవలసి ఉంటుంది. కార్మిక వర్గాన్ని మొత్తంగా 'అసంఘటిత' కార్మికులస్థాయికి దిగజార్చవలసి, ఉంటుంది.

రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్ 'అసంఘటిత రంగ' కార్మికుల హక్కుల పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెడుతుందన్న కేంద్ర కార్మిక మంత్రి ప్రకటనకు ఈ కోణం కూడా ఉందేమో? ఆయన కొత్త జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌ను సూచించిన అజెండాలలో రెండు విషయాలు ఉన్నాయి. ఒకటి అసంఘటితరంగ కార్మికుల హక్కుల గురించి సూచనలు చేయడం, రెండు ఆర్థిక సరళీకరణ విధానాల నేపథ్యంలో కార్మిక చట్టాలను పునః పరిశీలించడం. వీటిలో మొదటిది ఆహ్వానించదగినది, రెండవది అనుమానించవలసిన విషయమనీ వినగానే అనిపిస్తుంది. అసంఘటిత రంగ కార్మికుల హక్కుల గురించి ఆలోచించాలని గట్టి చట్టాలు చేయాలనీ ప్రభుత్వం భావించడం మంచి విషయమనడంలో సందేహం ఏమీ అక్కరలేదు. దేశ కార్మిక వర్గంలో (వ్యవసాయాన్ని లెక్కబెట్టకుంటే కూడా) దాదాపు 90 శాతం అసంఘటిత కార్మికులే. వీరికి వర్తించే చట్టాలు లేకపోలేదుగానీ పని భద్రత అసలే లేకపోవడం అనే ప్రాథమిక బలహీనత వల్ల వాటిని అమలు చేసుకోవడం కష్టంగా ఉంది. ఈ ప్రజానీకానికి ఏ కొంచెం బలం చేకూర్చే చట్టాలనయినా ఆ మేరకు ఆహ్వానించవలసిందే.

కానీ ఇవాళ అకస్మాత్తుగా అసంఘటిత రంగ కార్మికుల ప్రయోజనాలకు పెద్ద పీట వేయాలనీ ప్రభుత్వం ఆలోచించడాన్ని కూడా సరళీకృత ఆర్థిక విధానాలతో ముడిపెట్టకుండా ఉండలేము. ఆర్థిక సరళీకరణ, ప్రపంచీకరణల ఫలితంగా దేశంలో నిరుద్యోగం పెరుగుతుందా లేదా అనేది ఇప్పటికింకా వివాదాస్పదంగానే ఉంది కానీ కార్మికులు మరింతగా 'అసంఘటిత' రంగంలోనికి నెట్టబడుతున్నారనేది ఇప్పటికే స్పష్టమవుతున్న వాస్తవం. (పారిశ్రామిక కార్మికుల దాకా ఎందుకు, తెల్ల బట్టల గౌరవం ఉన్న అధ్యాపకులు సైతం విద్య ప్రైవేటీకరణ క్రమంలో అసంఘటిత రంగంలోకి—అంటే ఏ హక్కులూ ఏ భద్రతా లేకుండా యాజమాన్యం దయపైన బతికే స్థితికి— నెట్టబడుతున్నారనేది మనం నిత్యం చూస్తున్న సత్యం.)

అత్యాధునిక సాంకేతిక ప్రక్రియలతో నడిచే పరిశ్రమలలో సైతం క్రమంగా పర్మినెంట్ కార్మికుల సంఖ్య పడిపోయి క్యాజువల్, కాంట్రాక్టు కార్మికుల సంఖ్య పెరిగిపోతున్నది. ('పర్మినెంట్' అంటే శాశ్వతం అనుకునేరు —సాపేక్షంగా కొంత ఉద్యోగ భద్రత ఉన్న వారని మాత్రమే అర్థం.) నిన్నటి దాకా పర్మినెంట్ కార్మికులు చేసిన పనిని ఈ రోజు దిన కూలీలు చేత చేయించుకోవడం, లేదా కాంట్రాక్టుకు ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. ప్రైవేట్ రంగంలోనే కాదు—ఇప్పటికింకా ప్రైవేట్ పరంకాని 'ప్రతిష్ఠాత్మకమైన' ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలోనూ ఇది జరుగుతున్నది.

ఇప్పటిదాకా ఇది చట్టాలకూ కోర్టు తీర్పులకూ వ్యతిరేకంగా జరుగుతున్నది. ఇక మీదట ఈ మార్పును చట్టబద్ధం చేయడం (అంటే కార్మిక చట్టాలనూ పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టాన్నీ ఆర్థిక సరళీకరణకు అనుగుణంగా మార్చడం) రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్ ముందున్న ఒక కర్తవ్యం అని కేంద్ర కార్మిక మంత్రి ప్రకటన స్పష్టం చేస్తుంది. దీని ఫలితంగా కార్మికరంగాన్ని మరింత సంపూర్ణంగా ఆక్రమించబోయే 'అసంఘటిత' స్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకుని అసంఘటిత రంగ కార్మికుల హక్కుల గురించి సూచనలు చేయడం రెండవ కర్తవ్యం.

ఈ రకంగా చూసినప్పుడు రెండు కర్తవ్యాల మూలమూ ఒకటే. ఇప్పటి వరకూ ఉన్న కార్మిక చట్టాలు అసంఘటిత కార్మికుల కష్టాలన్నీ తీర్చకున్నా కనీసం సరయిన కారణం లేకుండా ఒక కంపెనీలో క్యాజువల్, కాంట్రాక్టు కార్మికుల సంఖ్యను పెంచే చర్యల పట్ల కొంత మేరకు వ్యతిరేక ధోరణిని కలిగి ఉన్నాయి. అనునిత్యం జరిగే పనిలో పర్మినెంట్ కార్మికులనే వినియోగించాలనే నియమం ఇప్పటివరకూ ఒక చట్టంతో సమానమైన హక్కును కలిగి ఉంది. ఏదైనా ఒక పరిశ్రమలో ఒక రకమైన పనిలో కాంట్రాక్ట్ కార్మికులను నియమించడానికి వీలులేదని నిషేధం పెట్టే అధికారం ప్రభుత్వానికి చట్టం ఇచ్చింది. ఈ దిశగా చట్టాలను మరింతముందుకు తీసుకుపోతూ అప్పటికీ మిగిలిపోయే అసంఘటిత రంగ కార్మికుల రక్షణ కోసం చేయగల చట్టాలు చేస్తే హర్షించవచ్చు. దానికోసమే ఒక జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌ను నియమించినా హర్షించవచ్చు.

కానీ ఒకవైపు ఇప్పుడున్న చట్టాలకు కూడా విరుద్ధంగా కార్మికవర్గాన్ని మొత్తంగా అసంఘటిత స్థితిలోకి నెట్టే ఆర్థిక విధానాలను అనుసరిస్తూ దానిని 'చట్టబద్ధం' చేసే శాసన సవరణలను జాతీయ లేబర్ కమిషన్ అజెండాలో చేర్చి మరొక వైపు అదే లేబర్ కమిషన్‌ను అసంఘటిత రంగ కార్మికుల కోసం ఏమైనా సూచనలు చేయమని పురమాయించడం మామూలు భాషలో చెప్పాలంటే చంపి చావు ఖర్చులు ఇవ్వడం లాంటిది.